

Vergaderjaar 2016–2017

32 670

Voortgang Natura 2000

Nr. 115

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 juni 2017

Met deze brief informeer ik uw Kamer over de voortgang met betrekking tot de bescherming van het Natura 2000-gebieden Noordzeekustzone en Vlake van de Raan. Samen met de betrokken partijen heb ik een akkoord bereikt over een nieuwe set van maatregelen om de visserij binnen o.a. de Nederlandse Natura 2000-gebieden in de Nederlandse kustzone verder te verduurzamen. Hieronder schets ik de context en de inhoud van de afspraken tussen bedrijfsleven, natuurbeschermingsorganisaties en overheden. De ondertekening van het akkoord vond op 31 mei jl. plaats. Het akkoord is bij deze brief gevoegd¹. Tevens informeer ik u in deze brief over de ontwikkelingen ten aanzien van de Klaverbank.

Context

Bij brief van 14 april 2015 (Kamerstuk 33 576, nr. 42) heeft mijn voorgangster u geïnformeerd over de stand van zaken in de discussie over de maatregelen ten aanzien van de garnalenvisserij in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone. Zij gaf toen aan dat het gebrek aan draagvlak bij de garnalenvissers voor het in 2011 overeengekomen VIBEG-regime reden was om het beleid te evalueren. Naar aanleiding daarvan wilde zij bezien of partijen in gezamenlijkheid tot nieuwe afspraken zouden kunnen komen. Zij gaf toen ook aan dat uw Kamer zou worden geïnformeerd zodra een nieuw pakket zou zijn uitgewerkt. In het Algemeen Overleg van 10 juni 2015 (Kamerstuk 29 665, nr. 132) heeft de Staatssecretaris aangegeven te verwachten dat dit plan tegen het einde van 2015 gereed zou zijn. Hoewel destijds inderdaad een akkoord op hoofdlijnen bestond, heeft het ruim een jaar geduurd alvorens een nieuw akkoord in detail tot stand kwam. De partijen van de kant van de visserij-sector die hebben aangegeven zich in dit akkoord te kunnen vinden zijn: de Nederlandse Vissersbond, VISNED, PO Wieringen en PO Garnalenvissersbond en de Stichting Visserij en Natuur. Van de kant van de natuurbeschermingsorganisaties zijn akkoord: de Stichting de Noordzee, de

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

Waddenvereniging, Wereldnatuurfonds Nederland en Natuurmonumenten. Ook Sportvisserij Nederland heeft zich aangesloten bij het akkoord.

Hoofdlijnen van een nieuw akkoord inzake de Noordzeevervisserij in beschermde kustgebieden

Het doel van het nieuwe akkoord is om een gezond en veerkrachtig ecosysteem te borgen in de beschermde kustgebieden, met als neven-doelen dat er een gunstig perspectief voor de beroeps- en de sportvisserij blijft bestaan. Dit wordt gerealiseerd via een sluiting van gebieden en via een impactreductie van de garnalenvisserij binnen de betrokken Natura 2000-gebieden.

Gebiedsbescherming

In het akkoord van 2011 werd 10% van het oppervlakte van het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone gesloten voor alle vormen van visserij (zone I). Deze tien procent blijft ook in het nieuwe akkoord gesloten. Deze sluiting zal juridisch worden geborgd in de door mij voorziene herijking van het vigerende Toegangsbeperkingsbesluit Noordzeekustzone (hierna: het TBB).

Een nieuw element in het gepresenteerde akkoord betreft de openstelling van zone II voor de garnalenvisserij. In deze zone II was bodemberoerende visserij verboden. Omdat er een verduurzamingsplan ligt voor de garnalenvisserij (zie ook hieronder) én omdat partijen gezamenlijk voorstellen om een andere natuurgebied, namelijk de Borkumse Stenen, te beschermen tegen de negatieve effecten van alle bodemberoerende visserij, is openstelling van zone II mogelijk.

Partijen gaan dus akkoord met een gedeeltelijke sluiting van het gebied Borkumse Stenen met de omvang van ca. 108 km². De exacte locatie van de te beschermen zone zal in onderling overleg en op basis van voorstellen van partijen worden bepaald in 2017. Deze zone zal worden toegevoegd aan het huidige Natura 2000-gebied Noordzeekustzone. Samenvoeging met de Noordzeekustzone is een pragmatische en effectieve stap en wordt uitdrukkelijk ondersteund door de visserijsector en de natuurbeschermingsorganisaties.

Om tegemoet te komen aan de noodzaak om de bescherming van de Zwarte Zee-eend vorm te geven, wordt nu de zogenoemde dynamische zonering geïntroduceerd. Het doel hiervan is om gebieden waar de Zwarte Zee-eend zich daadwerkelijk bevindt, tijdelijk te sluiten om versterking van deze beschermde soort te voorkomen. Dit levert ten opzichte van de huidige situatie, zoals vastgelegd in het TBB Noordzeekustzone, een efficiëntere bescherming van deze soort op, met minder belasting voor de gebruikersgroepen.

Verduurzaming van de garnalenvisserij

Partijen zijn eveneens overeengekomen om een substantiële reductie te bereiken van de impact van de garnalenvisserij op het habitat van de Noordzeekustzone en de Vlakte van de Raan. Daartoe heeft het bedrijfsleven een programma van maatregelen geproduceerd (Verduurzamingsplan Garnalenvisserij) dat als onderdeel van het akkoord, integraal deel uitmaakt ervan. Dit verduurzamingsplan garnalenvisserij gaat in op de startsituatie van de garnalenvisserij in de Natura 2000-gebieden en geeft een opsomming van (nu bekende) uitdagingen die de garnalenvisserij, samen met de convenantpartners, tegenkomt tijdens de looptijd

van het nieuwe akkoord (2026). Het verduurzamingsplan geeft de route aan die de garnalenvisserij zal volgen naar een vrijwillig te realiseren halvering van de impact in de Natura 2000-gebieden. Deze halvering van de impact van de garnalenvisserij is naar analogie met de afspraken die voor de Waddenzee zijn gemaakt in 2014. De verduurzamingsmaatregelen hebben betrekking op de gehele Nederlandse garnalenvloot. De voorheen gesloten zone II zal worden opengesteld voor garnalenvisserij. Indien uit de evaluatie in 2020 blijkt dat het programma van maatregelen volledig is uitgevoerd door het visserijbedrijfsleven, zal zone II openblijven. Partijen zijn de overtuiging toegedaan dat alleen een constructieve en positieve samenwerking de impactreductie een positieve stimulans kan geven. Daarom zal ook bij de uitwerking van het programma van maatregelen intensief tussen de betrokken partijen worden samengewerkt.

Binding van de gehele Nederlandse garnalenvloot aan het Akkoord

Het doet mij genoegen te constateren dat ook de vissers die niet zijn aangesloten bij een van de ondertekenende producentenorganisaties, hebben aangegeven bereid te zijn om zich aan te sluiten bij het Akkoord. Namens hen heeft de voorzitter van de Stichting Visserij en Natuur het akkoord ondertekend. Ook zullen deze vissers een aanvraag tot wijziging van hun vergunning indienen, zodat zij met een identieke vergunning zullen vissen als de grote groep van garnalenvissers. Op deze wijze is er sprake van level playing field tussen alle betrokken vissers.

Buitenlandse vissers

De Nederlandse Natura 2000-gebieden worden ook bevestigd door buitenlandse vissersschepen. Deze buitenlandse vissers mogen niet vissen in de zogenoemde driemijlszone (met uitzondering van de Belgen). Het gebied Noordzeekustzone ligt weliswaar voor het overgrote deel in die driemijlszone maar ook voor een klein deel daarbuiten. Het gebied Vlakte van de Raan ligt overwegend binnen de zesmijlszone. Om te bereiken dat de regels voor de gebiedsbescherming voor alle vissers van toepassing zullen zijn, zal ik op grond van artikel 20 van Verordening 1380/2013 de afspraken melden aan de Europese Commissie. In internationaal verband zal ik me inspanssen om de verduurzaming van de garnalenvisserij te ondersteunen. Hierbij is het belangrijk dat er internationale afspraken komen over de uitgifte van nieuwe vergunningen voor garnalenvisserij en over vangsttechnieken en visserijdruk. Hiertoe zal ik deze onderwerpen agenderen binnen ICES en het trilateraal overleg over de Waddenzee. In 2018 vindt onder Nederlands voorzitterschap een trilaterale Ministerconferentie over de Waddenzee plaats.

Handhaving

De handhaving van het nu overeengekomen pakket van maatregelen zal plaatsvinden onder toezicht van de NVWA, met ondersteuning van de PO's daar waar zij zien op bijvoorbeeld vrijwillig opgegeven visgebieden, de zonering uit het TBB Noordzeekustzone en een reductie in visuren. Hiertoe is per 1 januari 2017 een zogenoemde *black box* verplicht geworden voor alle garnalenvissers die in Natura 2000-gebieden willen vissen. De black box zal registreren waar een vaartuig zich bevindt en wat het aan het doen is (vissen of varen). Deze gegevens worden opgeslagen en later uitgelezen. Dit is een grote stap voorwaarts om de naleving van de regels te bevorderen.

Tot slot

Zo komt een einde aan een complexe periode in het overleg tussen partijen over de bescherming van de Natura 2000-gebieden in de Noordzeekustzone. Ik hecht eraan om op deze plaats mijn grote waardering uit te spreken voor alle partijen die in staat zijn gebleken om elkaar te vinden op een goed akkoord. In het bijzonder wil ik de voorzitter van de Regiegroep VIBEG, de heer Jan Heijkoop, danken voor zijn inspanningen. In dit akkoord zijn zowel de ecologische als de economische component in goed evenwicht. Vanuit deze positie kunnen we gezamenlijk volle kracht vooruit om het programma van maatregelen tot een succes te maken teneinde de kwalitatieve waarden van de Noordzee te behouden en te versterken.

Klaverbank

Zoals u bekend heeft mijn voorgangster de maatregelen die nodig zijn voor de bescherming van de Klaverbank aangekondigd (Kamerstuk 32 670, nr. 90). Thans starten de voorbereidingen om ook voor de Klaverbank de procedure onder artikel 11 van de Europese Verordening 1380/2013 te laten aanvangen. Daartoe vindt informeel overleg plaats in het kader van de Scheveningen Groep en met de North Sea Advisory Council. Het nieuwe voorstel wijkt enigszins af van het voorstel dat werd gepresenteerd genoemde brief uit 2014. In het nieuwe voorstel sluiten de gesloten gebieden beter aan bij de ecologische werkelijkheid van het gebied. In 2015 en 2016 heb ik onderzoek laten verrichten naar de voorkomens van het habitatype 1170 (riffen onderzee). Dit onderzoek is uitgevoerd met behulp van videoapparatuur, bodemonsters en *side scan sonar* en beoogde een beter en recenter inzicht te geven in de aanwezigheid van dit habitatype op de Klaverbank. Hieruit bleek dat er twee duidelijke clusters ontstaan waarin de typische H1170-soorten voorkomen. Ook is de visserijdichtheid weergegeven, omdat deze is gebruikt bij de analyse van de gegevens. Uit het onderzoek bleek dat de stenen (riffen) zich in een aantal clusters bevinden. Deze clusters zijn nu opgenomen in de gesloten gebieden van de Klaverbank. Dit heeft ertoe geleid dat het gebied beter doorvaarbaar is. Bovendien wordt nu niet 52,5% van het gebied gesloten, zoals eerst het geval was, maar kom ik nu uit op ca. 45%.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
M.H.P. van Dam